

ΙΩΑΝΝΗΣ Π. ΜΕΤΑΞΑΣ
Στρατιωτικός- Πολιτικός Ηγέτης- Άνθρωπος του Πνεύματος
18άκη 14 Απριλίου 1871- Κηφισιά 29 Ιανουαρίου 1941

Ioannēs Metaxās

www.ioannismetaxas.gr

Ιωάννης Μεταξάς,
Το προσωπικό του ημερολόγιο. Αθήναι:
Ίκαρος 1960. τόμ .Δ, σελ. 286
Λόγος του Μεταξά στο γεύμα του Δήμου
7 Νοεμβρίου 1937

Ο Ιω. Μεταξάς Κοβερνίτης.

Μεταξάς

ΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ
ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟ

1933-1941

Η ΤΕΤΑΡΤΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
Ο ΠΟΛΕΜΟΣ 1940-1941

Επιμέλεια: ΦΑΙΔΩΝ ΒΡΑΝΑΣ

Ι Κ Α Ρ Ο Σ
1960

low. Ὁ ἐν Παρισίους Πρόεδρος τῆς Ἀγγλίας ἀνέφερεν δια αὐτὰ εἰς τὴν Κυβέρνησιν του καὶ αὕτη ἔκαμεν ἐγκύκλιον εἰς τοὺς πρέσβεις τῆς. Ἡ πληροφορία μου εἶναι ὅτι ἡ ἐγκύκλιος ἦτο ἀποδοκιμαστικὴ τῆς ἐνεργείας ταύτης τοῦ Μεγαλοκαπούλου. Καὶ ὅτι ὁ Waterlow ἔκαμεν ἔκθεσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν του.— Πάντως δὲν εἶναι εὐχάριστα αὐτά. Καὶ γ' αὐτὸ πρέπει νὰ τὰ κόψω σφύριξα.

ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΜΕΤΑΞΑ ΣΤΟ ΓΕΥΜΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ

7 Νοεμβρίου 1937

Κύριε Δήμαρχε,

Ὁφείλω νὰ σᾶς ἐκφράσω τὴν εὐγνωμοσύνην τὴν ὅποιαν αἰσθάνομαι πρὸς τοὺς συνδημότας ὑμῶν καὶ πρὸς τὴν δημοτικὴν ἀρχὴν τῶν Πατρῶν διὰ τὴν ἀληθῆς μεγαλειώδη ὑποδοχὴν καὶ φιλοξενίαν τῶν ὁποίων ἔτυχον ἐνταῦθα. Δίδω σημανσίων ἰσχυρτικὴν εἰς τὸ ζήτημα τῶν λαϊκῶν ἐκδηλώσεων, καὶ εἰς τὰς Πάτρας ὅπου εὐρίσκονται σήμερον, ἀλλὰ καὶ πανταῦ ὅπου πηγαῖω, κυρίως διότι βλέπω τὸ αὐθόρμητον αὐτῶν. Καὶ τοῦτο τὸ εἶδα εἰς Πάτρας κατὰ τρόπον, ὃ ὁποῖος, ὁμολογουμένως, μὲ κατέπληξε. Καὶ θὰ σᾶς παρακαλῶ νὰ γίνετε πρὸς τοὺς συνδημότας σας διαρρηγνῆς τῶν αἰσθημάτων μου τούτων. Ἡ πόλις τῶν Πατρῶν εἶναι μία ἀπὸ τὰς σπουδαιότερας πόλεις τῆς Ἑλλάδος, ἡ πρώτη πόλις τῆς Πελοποννήσου, καὶ ἔχει ἰδιαιτέραν σημασίαν ἡ πόλις αὕτη διὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ διὰ τὸν πολιτισμὸν τῶν κατοίκων τῆς. Ὑπέφερεν ἀπὸ μίαν κρίσιν ἡ πόλις σας καὶ θὰ μοῦ ἐπιτρέψητε ἀκόμη καὶ ἐνταῦθα νὰ συστήσω ἐκεῖνον τὸ ὅποιον συνέστησα καὶ χθές, ὅτι δηλαδὴ τὸ μέλλον τῶν Πατρῶν εἶναι συνδεδεμένον μὲ τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν. Καὶ ὅταν λέγω λιμένα καὶ ἀναπτύξιν λιμένος δὲν ἕνωθ' τὴν αἰχρῆσιν τῶν λιμενικῶν ἐγκαταστάσεων, ὅσον τὴν σύνδεσιν τοῦ λιμένος Πατρῶν μετὰ τοῦ ἑσωτερικοῦ τῆς Πελοποννήσου, ὥστε τὰ προϊόντα τῆς ἐκδοχῆρας τῆς Πελοποννήσου νὰ ἐισέρων εἰς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν, ὃ ὁποῖος εἶναι κυρίως καὶ θὰ εἶναι σπουδαῖος λιμὴν ἔξαγωγῆς εἰς τὸ μέλλον. Ὅσον ἀναπτύσσεται ἡ γεωργικὴ κατάσταση τῆς Πελοποννήσου τόσο περισσότερο οἱ λιμένες τῆς ἔξαγωγῆς θὰ ἐπωφελοῦνται τῆς ἀναπτύξεως αὐτῆς. Γνωρίζω ὅτι ὡς πρὸς τὸ ζήτημα αὐτὸ ὑπάρχει συναγωνισμὸς ἄλλων λιμένων πρὸς τὸν λιμένα τῶν Πατρῶν. Ἀλλὰ ὁ συναγωνισμὸς αὐτὸς δύναται ν' ἀποβῆ ὑπὲρ τῶν Πατρῶν καθὼς καὶ ὑπὲρ οὐδεῖς ἄλλου λιμένος ὃ ὁποῖος θ' ἀκολουθήσῃ τὴν ἀρχὴν νὰ ἐλαττώσῃ τὰ γενικά ἔξοδα, καθὼς καὶ τὰ περαιτέρω ἐν γίνῃ ἔξοδα ἀναπτύξεως αὐτοῦ, χρεῖα, δάνεια καὶ τὰ τοιαῦτα, ὥστε αἱ ἐπιβαρύνσεις τοῦ εἰσαγομένου ἢ ἔξαγομένου ἡμπορεύματος νὰ εἶναι ὅσον τὸ δυνατόν μικρότερα. Ἐχει λοιπὸν ἡ πόλις στάθιον ἀναπτύξεως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης μεγάλο.

Εἶναι ἰδιαιτέρως συγκινηθῆναι ἀπὸ τὰς ἐκδηλώσεις αἱ ὅποιαι μοῦ ἔγνων. Ὅλα αἱ ὀργανώσεις πάσης φύσεως, αἱ ὀργανώσεις τῆς νεολαίας τῶν Πατρῶν, τὰ παιδιὰ μας, μὲ συνεκίησαν καὶ ἀποδεικνύουν ὅτι τὸ μέλλον τοῦ τόπου σας ἔβδ' θὰ γίνῃ λαμπρὸν μίαν ἡμέραν. Ἐν γίνῃ βλέπετε ὅτι αἱ ἄρχαι καὶ οἱ σκοποί τῆς 4ης Αὐγούστου ἔχουν εἰσῆσει πλῆρον καὶ εἰς τὰ τελευταία ἄκρα τοῦ πληθυσμοῦ καὶ εἰς τοὺς ἀπλουσιότατους ἀνθρώπους. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἀνασπείρονται πρὸς τὰ μυχίατα αἰσθήματα τοῦ λαοῦ, πρὸς μίαν γενικὴν ἀνάγκην καὶ ἐπομένως πρὸς μίαν γενικὴν θέλησιν.

Εἶναι ἴσως ἀναρῶν, ἀλλὰ ἐλάχιστα καὶ μάλιστα ἔτσι γιὰ κοῦβέντα τὸ ἀναεῖρα, ὅτι ποῦ καὶ ποῦ ὑπάρχουν ἀνθρώποι οἱ ὅποιοι κλείνουν τὰ μάτια τῶν μπροστῶν στὴν πραγματικότητά, θέλοντες νὰ δραματίζονται τὸ ὀριστικῶς πλῆρον ἀποπτόν παρελθόν, ἀνθρώποι ποῦ ἀπὸ ἰδιοσυγκρασίαν διατάζουν κάθε στιγμὴν διὰ κάθε βῆμα ποῦ πρόκειται νὰ κάρουν, ἀνθρώποι ποῦ στὴν θέσιν τῆς καρδίας ἔχουν τὸ σακαοῦλι τῶν συμπερόντων των. Καὶ ὅλοι αὐτοὶ θέλουν νὰ λέγουν ὅτι τὸ Κράτος τῆς 4ης Αὐγούστου εἶναι παροδικὸν φαινόμενον. Τὸ πρῶγμα εἶναι τόσο ἀστέιον ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ φαντασθῆ κανεὶς. Πῶς εἶναι δυνατόν ἵνα καθιστῶς τὸ ὅποιον ἔχει εἰσῆσει εἰς τὰ λαϊκὰ σπλάχνα, καὶ τῆς ἀστικῆς τάξεως, ἡ ὅποια σώζεται δι' αὐτοῦ, καὶ τῆς ἱερατικῆς καὶ τῆς ἀγροτικῆς αἰ ὁποῖαι εὔρον εἰς αὐτὸ τὸν προστάτην των, καὶ εἰς τὰ μικρότερα παιδιὰ ἀκόμη, διὰ τὰ ὅποια ἀνοίξιν ὃ ὀρίζων τοῦ μέλλοντος, καὶ ἔγνη ἵνα πλῆρον μὲ τὴν ψυχὴν των, πῶς εἶναι δυνατόν μίαν τοιαύτην κατὰστασιν νὰ εἶναι παροδική; Μήπως νομίζουν οἱ ἀνθρώποι αὐτοὶ ὅτι εἶναι ἡ Ἑλλὰς παροδική; Ἀφήνω κατὰ μέρος ὅσους ἔχουν ἀρετικὴν πονηρίαν διὰ νὰ καταλαβαῖνον τὴν πραγματικότητά καὶ προσδοκῶν μόνον καταστροφῆς διὰ ν' ἀνατραπῆ ἢ κατὰστασις ἢ ἐκπροσωποῦσα τὴν πραγματικότητά. Καὶ οἱ πρῶν ποῦ ἀνέφερα εἶναι ὀλίγοι καὶ αὐτοὶ οἱ τελευταῖοι εἶναι ἀκόμη ὀλιγώτεροι, διότι ἡ κακία δύσκολα ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ μέχρι τοῦ σημείου νὰ περιμῆν καεὶς νὰ ἴδῃ καταστρεφόμενον τὸν τόπον του διὰ νὰ ἐκπληρωθῶν ὃ εἶδη καὶ τὸν πόθοι. Πῶς θὰ ζῆσῃ αὐτὸς ὃ φρονεῖς ὅσα καταστροφῆ ὃ τόπος;

Ἄλλὰ δύναται νὰ σᾶς διαβεβαιώσω ὅτι ἔχομεν ἀγρυπνοῦν τὸ μάτι, ἀγρυπνοῦν τὸ μάτι, δι' ὅλα τὰ ἐνδεχόμενα, τὰ ὅποια εἶναι δυνατόν ποτὶ νὰ προκύβουν, ὅσον ἀπίθανα καὶ ἄν εἶναι. Ὅποιοι προσδοκᾶ ὀικονομικὴν καταστροφὴν τῆς Ἑλλάδος διὰ νὰ πῆσῃ τὸ σημερινὸν Κράτος, αὐτὸς ἄδικα κτυπεῖ τὸ κεφάλι του διὰ νὰ βγάλῃ ἀπὸ αὐτὸ τοὺς ζηρούς ἀριθμούς του. Ἐνα Κράτος τοῦ εἶδους τοῦ Κράτους τῆς 4ης Αὐγούστου ἔχει ὅλα τὰ μέσα οὐ μόνον οὐδεῖς ποτε ὀικονομικὴν καταστροφὴν νὰ προλάβῃ, πρῶγμα τὸ ὅποιον εἶναι ἀπλοῦν δι' ἕνα Κράτος μὲ συγκαντρωμένη ἔξουσίαν σὺν τὸ ἴδικόν μας, ἀλλὰ καὶ νὰ ὀδηγήσῃ τὸν τόπον εἰς ὀικονομικὴν ἐξέλιξιν, τὴν ὅποιαν ἴσως νὰ μὴ ἔχη ἴδει ποτὶ ἡ Ἑλλὰς. Ὅστε εἶναι ματαία ἢ προσδοκία των. Ἄλλοι, τοῦ αὐτοῦ ποιοῦ, προσδοκοῦν καταστροφῆς ἑσωτερικῆς.

Τὴν ἑσωτερικὴν πολιτικὴν τὴν διευθύνομεν αὐτοπροσώπως καὶ γνωρίζομε ποῦ τὴν κατευθύνομε πάντοτε. Συνεβίσαμεν σχέσεις ἀρίστας μὲ τοὺς Βαλκανικοὺς μας συμμάχους καὶ μὴ δυναμένους νὰ διασαλευθῶν. Συνεσφίσαμεν τοὺς ἰδιαιτέρους μας δεσμούς μετὰ τῆς Τουρκίας ὥστε νὰ καταστῶσιν ἀκατάλυτοι. Εἰς τὰς εὐρωπαϊκὰς ἀντιθέσεις ἡμεῖς καὶ οἱ σύμμαχοί μας δὲν ἀναμειγνυόμεθα. Διατηρεῖ ἡ Ἑλλὰς φιλικωτάτους σχέσεις μετ' ὀλων τῶν δυνάμεων καὶ ὑποστηρίζει ἐπίσταν προσπάθειαν τείνουσαν πρὸς διατήρησιν τῆς εἰρήνης. Ἡ Ἑλλὰς διευθύνομένη παρ' ἡμῶν δὲν θὰ κάμῃ ποτὶ τυχοδιωκτικὴν πολιτικὴν. Ἀλλ' ἐνὸς πᾶσα προσπάθεια τῆς Ἑλλάδος εἶναι ὑπὲρ τῆς εἰρήνης, συγκυρῶνως ἐτοιμάζεται καὶ πρὸς πολεμικὴν δυναν τῶν ὀικονομῶν τῆς καὶ τῆς ἀειπραότητος τῆς Χώρας. Αἱ θέσεις δὲ τῆς Ἑλλάδος διὰ τὴν πολεμικὴν παρασκευὴν τῆς εἶναι πειστικαί. Ὑπὸ τοιοῦτος ὄρους πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρχουν ἀκόμη ἀνθρώποι, οἱ ὅποιοι προσδοκοῦν ἑσωτερικὰ ἀτυχήματα μόνον καὶ μόνον διὰ νὰ πῆσῃ ἡ Κυβέρνησις τῆς 4ης Αὐγούστου; Εἶναι σὺν νὰ ἤρχοντο νὰ πῆσῃ αὕτη ἡ Ἑλλὰς.

Ὑπάρχουν καὶ τιες ποῦ πρῶγματι μετροῦνται εἰς τὰ δάκτυλα τῆς μῆδς χειρὸς, ποῦ ἀηληπισμένοι νοσταλγοῦν ἐπιμβάσεις ξενικὰς εἰς τὰ ἑσωτερικά μας πράγματα, μὲ εὐρίσκοντες ἄλλον τρόπον ν' ἀνέλθουν ἐκ τοῦ βάθους ποῦ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν. Ἀλλὰ αὐτὰ παρήλθον ἀπιστοσρεπτι πλῆρον. Καμία ἑσωτερικὴ δύναμις οὐτε ἀναμειγνύεται, οὐτε θ' ἀναμειχθῆ ποτὶ εἰς τὰ ἑσωτερικά τῆς Ἑλλάδος, οὐτε ὀμῶς οὐτε ἑμῶς. Ἡ Ἑλλὰς ἀποτελεῖ Κράτος ἀπολύτως ἀνεξάρτητον, σημερον δὲ, καλὸς διο-

κοῦμεν, εἶναι καὶ παράγον ὑπολογισμοὺς διὰ τὴν τήρησιν τῆς Ἑυρωπαϊκῆς εἰρήνης. Ἄν εἰ τυχὸν ἕνα πρόσωπα ἀνευθύνως καὶ ἀνεπαίσθητος ὑποβάλλονται εἰς τὸν κόπον νὰ ἀσχολοῦνται ἑρασιτεχνικῶς μὲ τὰ ἑσωτερικὰ μᾶς πράγματα, τὰ ἕνα αὐτὰ πρόσωπα θὰ ἔκαμαν καλλίτερα ἐὰν ἠσχολοῦντο μὲ τὰ ἑσωτερικὰ τῶν ἰδικῶν των χωρῶν, ἀφήνοντας ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἠσύχους, ὅπως ἀλλοστε καὶ μένομεν ἀπολύτως ἠσυχὴν καὶ ἀδιάφοροι πρὸς τοιαύτας ἕνας συμβουλὰς. Διότι οἱ Ἕλληνες οὐδεμίαν ἔχουσι ἀνάγκην ἕνων συμβουλῶν, οὔτε δεχόμεθα τοιαύτας διὰ νὰ κανονίζωμεν τὰ τοῦ οἴκου μᾶς, ὅπως οὔτε καὶ ἡμεῖς διδομεν συμβουλὰς ἢ ὑποδείξεις εἰς τοὺς ξένους διὰ τὰ ἰδικὰ των ἑσωτερικά.

Θὰ μοῦ εἰπῆτε πρὸς τί τὰ λέγετε αὐτὰ; Εἶναι ἀνάγκη ἢ ὑψηλὴ μωρία ἐνὸς ἢ δύο Ἑλλήνων πολιτῶν λατρευόντων καὶ νοσταλγούντων ἀπραγματοποιήτους ἕνας ἐπιβράσεις νὰ οἶς ἐξεγείρῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἐν μίῳ τοιοῦτου λαϊκοῦ ἐνθουσιασμοῦ; Ἔχετε δίκαιον. Δὴν ἀξίζει τὸν κόπον νὰ προσήκῃ κανεὶς εἰς τοιαύτας μωρίας, ἀλλὰ νὰ τὰς περιφρονῇ καὶ νὰ τὰς παρήχεται. Ἀλλὰ ἐκεῖνο τὸ ὅποιον μοῦ ἐξήγησε τὴν ἀγανώκησιν εἶναι τὸ ὅτι εἰς τὸν τόπον αὐτὸν δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ οὔτε καὶ ἕνας ἑστω πολίτης, ὁ ὅποιος νὰ τρέφῃ μίση του τοιαύτην ἐνοχον καὶ βλάσφημον προσδοκίαν, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ἀπολύτως ἀπραγματοποιήτος.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸ ἔργον τῆς 4ης Αὐγούστου ὁ λαὸς ὁ ἑλληνικὸς ἐνόησε κατὰ βάθος περὶ τίνος πρόκειται. Καὶ ἀφοῦ ἔχουσι τὴν ἐπιδοκιμασίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦτο μᾶς ἀρκεῖ ἀπολύτως καὶ δὲν μᾶς χρειάζεται τίποτε περισσότερον. Δι' αὐτὸ, ὅπως σὰς εἶπα, συγκινουμαι ὅταν βλέπω ἐκδηλώσεις αὐθορμήτους καὶ δι' αὐτὸ συγκινουμαι ἀκόμη περισσότερον, ὅταν βλέπω νὰ πρωτοστατοῦν εἰς αὐτὰς οἱ νέοι, τὰ παιδιά, τὰ ὅποια εἶναι ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των τὰ πλέον εὐαίσθητα καὶ ἡ διαίσθησις των εἶναι λεπτοτέρα καὶ ἀκριβεστέρα.

Ἰδιαίτερος εὐχαριστοῦμαι ὅταν βλέπω τὰς δημοτικὰς καὶ κοινοτικὰς ἀρχὰς ὑποστηρίζουσας τὸ ἔργον τῆς Κυβερνήσεως μὲ ὅλους τὰς δυνάμεις καὶ μὲ ἅλην των τὴν θέρημν. Γνωρίζω ὅτι ὑπάρχουν πολλοὶ ἀτίλεια εἰς τὴν νομοθεσίαν καὶ ἐν γένει εἰς τὸν ὀργανισμὸν τῆς διοικήσεως τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων. Ἄν καὶ δὲν εἶναι ἡ ὥρα κατ'ἀλλήλους, μ' ἄλλο τοῦτο ἀπλῶς θίγω τὸ ζήτημα αὐτὸ διὰ νὰ σὰς εἶπω ὅτι ἐπὶ τοῦτου θὰ ἐργασθῶμεν ὥστε νὰ ἑναρμονίσωμεν τὴν τοπικὴν αὐτοδιοίκησιν πρὸς τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου Κράτους. Οὕτως εἶμαι ἀπολύτως βέβαιος ὅτι ἡ ἑλληνικὴ ἐπαρχία θὰ ἀναβιώσῃ.

Ἀξίτιμοι Κύριοι,

Εὐρισκόμενος ἐν μίῳ δημηγύρεως ἢ ὅποια ἀποτελεῖται σχεδὸν ἐν τῷ συνόλῳ τῆς ἐξ ἀρχόντων τοῦ λαοῦ, εἶτε πολιτικῶν εἶτε στρατιωτικῶν, εἶτε δικαστικῶν, εἶτε δημοτικῶν καὶ κοινοτικῶν, δὲν ἔχω παρὰ νὰ συστήσω εἰς ὅλους σας ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ἀλλοστε γνωρίζετε, ὅτι εἰς τὰς χεῖρας σας εὐρίσκειται ἕνα μέγα ποσοστὸν τῆς κρατικῆς δυνάμεως, τοῦ ὅποιοι ἢ καλὴ διαχείρισις ἔπαρτάει ἀπὸ σὰς τοὺς ἰδίους καὶ ἢ καλὴ διαχείρισις τοῦ ὁποίου θὰ εἶδῃ τὰ μεγαλύτερα ἀγαθὰ ἀποτελέσματα διὰ τὸν τόπον αὐτὸν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι θὰ ἀνταποκρίθητε πλήρως εἰς τὴν πεποιθήσιν μου αὐτὴν, ἀλλὰ καὶ συγχρόνως ἀξίωσιν τῆς Κυβερνήσεως ὡς πρὸς τοῦτο.

Καὶ μὲ τὴν βεβαιότητα αὐτὴν, κύριε ἐξομαρξέ, προτίω ὑπὲρ τῆς εὐημερίας τῆς πόλεως τῶν Πατρῶν, προτίω ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐημερίας ὑμῶν προσωπικῶς καὶ ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ εὐημερίας τῶν συνδαιτυμένων σας¹.

1. Ἰδ. Λόγοι πρώτης τριετίας σελ. 284.

11 Νοεμβρίου, Πέμπτη

Ἡ ἐργασία μου ἄρχισε στὰς 9 τὸ πρωὶ καὶ ἐτελείωσε στὰς 11 τὸ βράδυ, μὲ διακοπὴ δύο ὥρων φαγητοῦ καὶ ἀναπαύσεως. Καὶ δὲν εἶναι ἀπὸ τὰς πλέον κουραστικὰς ἡμέρας.

12 Νοεμβρίου, Παρασκευὴ

Ἀπὸ τὸν Σιμόπουλο εἶχα τηλεγραφήματα τοῦ Βασιλέως. Τὸ ἐνδεικτικὸν ἀπὸ αὐτὰ εἶναι ἡ περικοπὴ κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Πρωθυπουργὸς Τσαμπερλαῖν, εἰς τὴν συνομιλίαν του ἀπέδωκεν εἰς τὸν Βασιλέα πᾶν ὅ,τι ἐγένετο εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν καταπληκτικὴν διαφορὰν πρὸς τὴν πρόδον. Πάντως ὡμολόγησε τὴν πρόδον¹.

13 Νοεμβρίου — τέλος Νοεμβρίου

Συνεχῆ τηλεγραφήματα Βασιλέως.—Ὁμιλία μετὰ Vansitart-Eden. Δὲν ἐξετάζουσι τὰ ἑσωτερικὰ μᾶς. Ἀνομολογοῦν τὴν πρόδον. Ἐκφράζονται καλῶς περὶ τῆς Κυβερνήσεως. Μεταβολὴ θροῦς Σιμοπούλου ἐπὶ τὸ ἐγκαρδιώτερον.—Ἀδξήσις ἀποδοχῶν ἀξιωματικῶν. Ἰκανοποίησις καὶ εὐχαριστία Βασιλέως².—Γράμμα Κοσμετάτου περὶ ἄρθρου «Temps» συνομιλία μὲ De Mares³. Προέρχεται ἀπλῶς ἀπὸ ἀνησυχίαν φύλλου ἐνεκα δημοκρατικῶν ἀναγνωστῶν του.

Ἀριζις Καβασιάδῃ ἐξ Ἀγγλίας καὶ εἰδήσεις του πολὺ καλὰ περὶ τῆς ἐντυπώσεως διὰ Κυβέρνησιν εἰς Ἀγγλικὸς κύκλους.—Διαδόσεις διαρκῶς φθίνουσας. Λίβελλοι ἀνόνομοι. Φιλικὴ Ἐταιρία. Παιλιγενεσία Κ. Ἀγγελοπούλου καὶ λίβελλοὶ του. Ὅλα στέλλονται εἰς διαφόρους ἀξιωματικούς.

Φαίνεται ἔνευ τινὸς ἀποτελέσματος.—Ἀνάμιξις Διαδόχου διὰ ἐκλογὴν ἀεροπλάνου. Συμμετέχει Α.Σ.Ε.Α. Συζήτησις 7 ὥρων. Ἐξουσιοδοσίαι. Πείθεται. Ἀνάμιξις Ἀγγλων, στρατιωτικῶ ἀεροπορικῶ ἀκολούθου Bartlet⁴. Ὅλοι των λέγουσι ψέματα καὶ συκοφαντοῦν. Λίβελλοι καὶ περὶ τοῦτου. Πόθεν προέρχονται;

Ἐργατικὸν Συνέδριον. Ἀφοσίωσις συνέδρων.—Ἀγροτικὸν Συνέδριον Λαρίσης. Ἀφοσίωσις ἀγροτικῶ κόσμου.—Λέσχη ἀξιωματικῶν Λαρίσαν. Ὁμιλία μου κατὰ γεῦμα. Πνεῦμα πολὺ καλόν.

1. Ὅλη τὴ σειρά τῶν τηλεγραφημάτων παραθέτομε στὸ Π α ρ ἄ ρ τ η μ α Α' μὲ τὸν γενικὸν τίτλον: «Ἀλληλογραφία Βασιλέως-Μεταξᾶ 1937».

2. Σχετικὰ τηλεγραφήματα τῆς 2.12.1937 βλέπε στὴν «Ἀλληλογραφίαν», Π α ρ ἄ ρ τ η μ α Α'.

3. Σπύρος Φ. Κοσμετάτος: Διευθυντὴς Γραφείου Τύπου στὸ Παρίσι. R. de Mares: ὁ διπλωματικὸς Ἀρχισυντάκτης τοῦ Παρισίου «Χρόνου».

4. Σχετικὸν τηλεγράφημα τοῦ Μεταξᾶ τῆς 20.11.1937. Βλ. τὴν «Ἀλληλογραφίαν».